

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 ft.

Félévre 4 "

Negyedévre 2 "

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A nyitrai eset.

Sok mindenfelére nyujt az küiönös megvilágítást. És ha a zsidóság ellenségeit nem követjük is arra az észszerületlen térre, hogy egyesek hibájáért egész osztályt tegyünk felelőssé, ha a nyitrai váltóhamisítások miatt nem szabad vádat emelnünk a magyar gentry ellen, a másik oldalról fölmerülő jelenségekre azonban, a melyek, ha magukban véve szomorítóak is, annál inkább rá kell mutatnunk, mert új példát szolgáltatnak arra, hogy a zsidóság ellen emelt vádak milyen alaptalanok.

Az u z s o r á t értjük. A legkedvesebb és különös előszeretettel hangoztatott vád a zsidóság ellen az, hogy uzorát üz. Ugy szeretik ezt hangoztatni, mintha a zsidó teljes világéletében egyebet sem cselekednék, mint uzoráskodnék, mintha minden zsidó foglalatossága, hivatása egyéb sem lenne, mint az uzora. E váddal szemben, bármennyire kitünik is az, hogy csak a fékvesztett gyűlölet általánosíthat ily vádat, kénytelenek vagyunk a nyitrai esetre is ráutalni.

Abban a sajnós drámában, melynek színhelye Nyitra, a sikkasztó quasi védelmére az járta végig a lapokat, hogy az uzora áldozata lett, a mely uzorát nem a zsidó, hanem oly nem zsidó egyének gyakoroltak, kik a társadalomban úgy állásuk, mint neveiknél fogva előkelő szerepet játszottak, valamint áldozata lett azoknak a vidéki pénzüintézeteknek, melyek nem vesznek uzora kamatot, tehát a törvény szerint nem uzorások, hanem azért a sportulák és a szivességek megfizettetése által kölcsöneik a rájuk szorult feleknek drágábbá kerülnek, mint sokszor az uzora. A bünyenyítő eljárás lesz hivatva kideríteni, hogy mi igaz e hirtől, de már maga e hír keletkezése, valamint egyáltalán a legtöbb vidéki intézet kölcsönadási módzatai és az e körül felmerült visszaélések fényesen igazolják azt, hogy ha van is zsidó, ki uzoráskodik, ez a mesterség nem kizárólagos zsidó foglalkozás, sőt következtetni engedi, hogy a zsidónak oly szívesen szemére vetett bűn sokkal több és sokkal veszélyesebb gyakorlókat talál a nem zsidók között.

Nem Birly esetét tárgyaljuk, pusztán a hír alapján nem fogunk bele a következtetések levonásába, mert megbízható adataink nincsenek. Általános ismert dolog azonban az, hogy kivált a váltókölcsönöknél a vidéki pénzüintézetek minő eljárást követnek. Míg a kegyelt nevekkell ellátott váltókat honorálják tekintet nélkül arra, hogy a kölcsönkérő anyagi helyzete képes-e megadni azt a garanciát, a mit a pénzüintézet megkövetelni jogosítva van, addig a nem kegyelt névvel aláírt váltók csak akkor nem utasítatnak vissza, ha meg

van a maga protekciója. Honnan kerül e protekció? Nem feladatunk kutatni, úgy is tudják a kölcsönkérők, hogy hol kell ezt keresni, és ha már a protekciót kiirtani nem lehet, ha ez ellen a küzdés hiábavaló, azt még is meg kell bélyegeznünk, hogy ennek a protekciónak ára is van. Egyszerűen megmondják, kinek a neve szükséges még a váltóra, de e név megszerzéseért oda kell adni a nyerendő kölcsöntőke kisebb-nagyobb százalékát, a min azután hűségesen osztóznak az, ki nevét odaadta és az, ki a névszerzést föltételül tűzte ki. És mi ez, ha nem a leggyalázatosabb uzora? Hogyan drágitja meg ez eljárás a vidéki pénzüintézetek kölcsöneit? Hány kölcsönre szorult van Magyarországon, kinek ez eljárásról nincs tudomása, és ki ennek terhét nem érezte? Hjah! ingyen nem lehet a koczkázatot viselni!

Pedig az is nyílt titok, hogy az ily eljárásban nem lehetnek részesek sem a zsidók, mert a legtöbb vidéki pénzüintézet befolyásától hermetice el vannak zárva a zsidók. A legtöbb pénzüintézetnél, hogy valaki sem hivatalnok, sem igazgatósági tag ne lehessen, elég az, hogy zsidó; lehet az a legtekintélyesebb ember, legszolidabb kereskedő, bírhatja a pénzüintézetnek akárhány részvényét, oda be nem jut; sőt még kiváló figyelmet fordítanak arra is, hogy ha valamelyik részvény bármi ok miatt tulajdonost változtat, e részvény valahogy zsidó kézbe ne kerüljön.

A ki vidéki pénzüintézeteink igen nagy részénél járatos, tudni fog sok oly dolgot, a mit nem zsidók cselekednek, de a mi mind azt czélozza, hogy illetéktelen egyének javára a kölcsön meg ne dráguljon.

Nem tartozik reánk a Birly-féle eset speciális részeivel vesződni, de magát az uzorát üldözni polgári kötelesség és nem szabad elmulasztanunk szavunkat az uzora ellen épen akkor fölemelni, mikor az uzoráskodás tényét oly tényezők hozzák napirendre, a melyeknek első sorban volna hivatásuk ez ellen küzdeni, kettős kötelességünk az uzoráskodás ellen emelni szót akkor, midőn épen azok a vidéki pénzüintézetek körében észlelünk ilyesmit, a melyekről oly fennen és oly sokszor hirdették, hogy csak ezeknek sikerült a földmivelő és iparos osztályt megmenteni a zsidóságtól, a zsidóság befolyásától, az elzsidósodástól. Nem rekriminálunk, csak oda utalunk: menjetek, tanuljatok és bíráljatok elfogulatlanul. Itéljen kiki igazságosan; a zsidóságnak igazságos ítéletől félni soha sem kell.

—e.

Sajtó és közvélemény.

Ki csinálja nálunk a közvéleményt? Igaz e, hogy a sajtó befolyásolja, vagy megfordítva áll-e a dolog: a közvélemény befolyásolja-e a sajtót? Nálunk, a hol abnormis irodalmi viszonyok vannak, nehéz erre határozottan felelni. El fogjuk mondani a magyar sajtó vedlésének két évi történetét, és aztán itéljen kiki saját belátása szerint.

Kezdjük tehát ott, a hol a sajtó magatartása bennünket legjobban érdekel: a tiszta-eszlári eset felmerülésénél.

Mi történt akkor? A sajtó azon része, mely a közélet minden kérdésében komolyan akar vétetni, mindjárt az első hírek terjesztése körül oly magatartást tanusított, mely mindenre inkább engedett következtetni, csak arra nem, hogy a hirlapírás oly kezekre van bízva, melyek tapintatosan tudják elkülöníteni a hazugságot az igazságtól.

Oly dolgok, minők fölött most már hitetlenül mosolyognak, rövid két esztendő előtt, nagyképű komolysággal tálatattak fel az olvasó közönségnek, és oly megjegyzésekkel kísértettek, melyeknek bevallott céljuk volt az olvasóban a kétely legtávolabb árnyékát is szétoszlatni.

Egy nagy és komoly magyar napilap esti és reggeli kiadásában a leghajmeresztőbb leírásokat közölte az eszlári zsidók vallási fanatizmusáról, a rituális gyilkosság szertartásos szabályairól, szóval mindent megtett, hogy az értelmesebb elemeket is előkészítse a vérmese akceptálására. S ha egyik-másik zsidó felszólalt ezen tendenciózus cikkek ellen, akkor nyomban kész volt a szentenczia, melyszerint a zsidók túlérzékenyek, és hogy fázanak minden kritikától.

Pedig sem érzékenység, sem a kritikától való félelem nem volt az oka a zsidók protestálásának, hanem az a tudat, hogy az eféle hamis tudósítások olyan mozgalmat képesek előidézni, melynek következményei kiszámíthatatlanok és nemcsak magát a zsidóságot, hanem a szabadelvűség összes vívmányait is gyűlöletessé tehetik.

A tények egész láncolata bizonyítja, hogy a zsidóságnak igaza volt: az antiszemitizmus szövetségében olyan jelenségek mutatkoztak, melyek egyrészt a reakció, másrészt pedig az anarchizmusnak előjeleiként szoktak megítéltetni.

De a sajtó a magyar zsidóság hazafias intésére nem hederített és folytatta a kedélyeknek tulzott vagy hazug közleményekkel izgatását.

Miért tette ezt?

Egy része butaságból, a másik gonoszságból.

Egy része, — a kisebbik, — valóban hitelt adott azoknak a rágalmaknak, miket Nyiregyházáról a zsidókra zudítottak. Nem gondolkozott, mert sokkal könnyebben esett neki a legképtelenebb állításokat kiírni, mint okosan megkritizálni.

Egy ilyen szerkesztőség egyik munkatársa egy szép nyári estén elvetődött a „Makk hetes“ című kocsmába, mielőtt szerkesztőségi munkáját elvégezte volna. Először megvacsorálok, — mondá, — aztán majd talán jobban tudok írni. Meg is vacsorált bőven és fölibe öntött egy pár liter bort. Mikor azonban az asztaltól fel akar kelni, azon veszi észre magát, hogy a lábán alig tud állani. Egy az irodalom iránt különös előszeretettel viseltető fodrászlegény nagy ügyyel-bajjal a szerkesztőségbe visszakiséri, hol az ittas munkatárs hála fejében megengedte kísérlésének, hogy az ő nézeteit egy cikkben elmondhassa a rituális gyilkosságról, és hogy e nézeteket az ő falujabeli külön tapasztalataival fűszerezhesse.

Másnap a nagy közönség gyönyörködött egy fodrászagy ortografiátlan szüleményén, mely orbi et orbe hirdette, hogy a zsidók nemcsak ritualiter gyilkolnak, hanem a »hosszu napon« keresztény férfiakat zsákba kötöznek, kiknek, hogy lármát ne csapjanak, — bankóval tömik be szájukat, és a mely bankót aztán »hallgatási díj« fejében az áldozatok meg is tarthatnak.

Ilyen s több eféle más rémhistoriák jártak be akkor a lapokat. A szerkesztő vagy munkatárs nem vizsgálta

TÁRCZA.

Zsidó kérdés megoldása dióhéjban.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

Erősen megfogadtam magamban, hogy párbajról és zsidókérdésről soha nem írok többé egy betűt se. Erről a két tárgyról a szép és nem szép irodalomban, az ujságokban, röpiratokban és nehézkes tudományos könyvekben mértföldeket betakaró papiros tömeg és öblös hordókat megtöltő fekete tintaár lett elfogyasztva az utolsó évek folyamán.

És mit látunk? A párbaj ellen nem használ se hangzatos vezércikk, se szellemes tárcza, legkevésbé pedig a drákói paragrafus.

A párbajmánia jobban dühöng, mint valaha. Csak nem régiben olvastuk, hogy gróf Brenner (ez a név nem található a német nemesi családok névtárában), Pfalzheimban (e város földrajzi fekvéséről adjon számot a szellemes hirlapí kacsák Nimródja), mondom, hogy Brenner gróf Pfalzheimban egy párbajjelenes szövetség ezet alakuló gyűlésén elnökölt. Az egyesület célja az volt, hogy a párbaj minden erővel száműzessék a társadalomból. Ép oly régi, mint a mily nemes szándék. De az egyesület eszményi célját nem érthette el, mert Brenner grófnak már az alakuló gyűlésen némi összekocczás a volt az egyik vezérszónokkal; szóra szó következett és az affaire-nek párbaj lett a vége. Így dőlt dugába a szép eszme!

A »Figaro«-ban olvastam nem régiben, hogy Di-

jonban egy a sz talos és egy cipész között véres kardpárbaj folyt le. „Még ezer ilyen párbaj! — sóhajt fel az elmés ujdondász, — és 10 év alatt a műveltebb osztályok csak a históriából fogják ismerni a párbajt.« A nagy problema, mely fölött írók, tudósok és államférfiak hasztalan évődtek, könnyűszerrel megvoldva. A zsidókérdéssel is így vagyunk.

A zsidókérdést sem fogja megoldani »12 röpirat« vagy 1200 vezércikk töprengése; Recski Bandur befelé fordított nemesi gyűrűje és Eötvös Károly elmés szónoklatai haszontalan eszközök; a komoly csitító szó, a sárga irigység és fekete gyűlölet epés hangjai mind-hiuságos fegyverek!

Az írott betűk rengetegében valahol, — nem emlékszem már, hogy hol, — megtaláltam végre azt a kis pörölyt, mely a sok ezer kalapácsütés közül először találta fején a szeget

Sziléziában, — ugymond, — egy Streitnágel nevű dzsidás kapitány (hogy e név miért nem található a német katonatisztek sematizmusában, arról adjon számot az én Andronicus barátom, a ki a tavalyi holtseasonban eszellemes kacsát, a »Schlesische Zeitung« fegyverengedélye mellett lőtte a hirlapírodalom nemzetközi vizén, és ez a szép vad szolgáljon mentségül, midőn vadász barátomat ime feljelentem) — ismétlem Streitnagel német dzsidás kapitány egy lakomán mondott szellemes pohárköszöntőjében ezeket mondá:

»Ha a zsidókat nem fogjuk eltaszítani magunktól, hanem társadalmunkba jóakarólag befogadjuk,

igaz-e? A dolog ezen oldalával nem törődött, inkább element ferblizni vagy inni.

A sajtónak másik része pedig, mely a hazugságokat öntudatosan — gonoszságból közölte, sokkal veszedelmesebb volt.

Ez a sajtó spekulált. Eleinte a zsidók zsebeire, később a közönség előfizetésére. A szemérmetlen, fékevesztett támadások akkor kezdődtek, mikor ez a sajtó már alaposan meggyőződött, hogy az a bizonyos Kagal nem mozgósítja az ő állítólagos millióit. Ekkor azonban a közönség már két részre volt osztva: kik elhitték a vérmesét (ez volt a legnagyobb része), és a kik nem hitték (ez volt egy parányi része). A lapok közti versenyzés megkezdődött. Az egyik lap erősen hirdette a rituális gyilkosságot, számítván a nagy többségben levő »gyengébbek« előfizetésére. A másik, mely az intelligensebb osztályra számított, egyik napon erősen hirdette, más nap meg bizonyos kételemeknek is engedett tért, mert intelligens emberek közt végtére még is akadhathatnak, kik nem hiszik. Végre voltak olyan lapok is, melyek zsidók előfizetésére számítva, egyszerüen úgy segítettek magukon, hogy az antiszemita kielégítésére kimetszették az antiszemita lapok közleményeit és a zsidók megnyugtatóására meg azt irták oda, hogy »a közlemény tartalmáért a citált lap levelezője felelős«.

Miként látni, annyi humbug soha egy ügy elmergesítésénél nem működött közre, mint a t.-eszlári ügyben.

Ez ügy befejezése után azt várták, hogy e sajtó, mely kétszinü magatartásával annyi bajt idézett elő, jobb utra tér és ezentul nem folytatja az előfizetőfogdosás nyomorult politikáját.

Tévedés!

A sajtó egy része még most is az antiszemitizmus tengelye körül forog.

A nyiregházi szép napok elmultak. A rituális gyilkosság meséjét egy pár vén asszony kivételével alig hiszi már valaki. Más objektumot kellett tehát keresni, és megtették a liberalizmust — zsidó eszmének, a reakciót

pedig keresztény politikának, és ez alapokon tovább folytatják a humbugot, a mivel a közönséget annyira elbolondítják, hogy zsidó lapnak gunyol most már minden lapot, mely egyszer-másszor szabadelvübb felfogásnak tért enged.

Vannak Budapesten lapok, melyek dicséretes kivélt képeznek ugyan, de miután kisebbségben vannak, a többség terrorizmusa alatt állanak és nem mernek kikelni az erkölcsrontó irány ellen.

Igy foglal el naponta nagyobb tért az irodalmi iparlovagság, és a közönség nagyobb része fájdalommal nézi a sajtó ezen sülyedését, és már-már unni kezdi azt a szabadságot, melylyel ily galádul visszaélnék.

Ha ez az állapot még sokáig tart, akkor kétségtelesen szemtanui leszünk annak a furcsa jelenségnek, hogy a liberalizmus nevében fogják követelni a sajtószabadság korlátozását.

Dr. Sz. I.

Az antiszemita hadiszállásból.

Ujév elmult és a kilátásba helyezett uj antiszemita közlöny, a melynek megjelenéséről M a s z á k ur kövel dolgozó kacsagyára olyan sokat tudott fecsegni, nem jelent meg. Mi a mindentudó O. É. hírével szemben nyomban kijelentettük, hogy a fele se igaz, vagyis, hogy az antiszemita táborban a pénzen kívül még az akarat is hiányzik egy uj lap megindítására. Istóczy az ő röpiratainak kelendőségét veszélyeztetve látja egy újabb antiszemita közlöny létesítése által, és aztán Verhovay is akadály, a ki, ha konkurrencziája támad, képes volna még »sakterlappá« is átalakítani az ő »Függetlenség«-ét. Ezek az indokok sokkal nyomósabbak, semhogy antiszemitanak eszébe jutna uj lapot kiadni, és mi, kik nagyon jól ismerjük az antiszemita urak kulissza titkait, bátran állit-

Ha a zsidó hölgyek nem fogják egymás közt hangosan bírálgatni felebarátnőiknek i z l é s t e l e n öltözékét és

Estélyek alkalmával ékszereiknek csak egyik felét aggatnák fel, a m á s i k f e l é t m e g o t t h o n h a g y n á k ,

Ha a zsidó férfiak igazi nagy embereiket jobban megbecsülnék és nem emelnének kalapot csupán a megordozott pénzeszsákok előtt,

Ha becsület-ügyeiket maguk intéznék el és nem a járásbiróságok,

Ha fürdőkön a vendégeknyvekbe nem írná be ökölnyi betűkkel a stettini szódavizáros a nevét úgy, hogy x. y. sammt Gemahlin F a b r i c a n t a u s S t e t t i n .

Ha nem mondanák meg kédezés nélkül azt, hogy az aranylánczuknak mi az ára és hasonlólag, ha szivarral kínálnak meg, elhallgatnák, hogy a szivarjuk hány krajczáros,

Ha nagy melegben vasuton és vendéglőben hölgyek előtt nem vetköznének ingujjra, és

Ha table d' hôte-nál a körtét mind meg nem tapogatnák, és a pulykapecsenyének nem a fehérét szednék ki:

Ha mindez megszűnik, akkor egyszerre vége lesz a zsidók és nem zsidók közti különbségnek.

Az antiszemita pedig kénytelenek volnának nyíltan vagy titkon az anarchisták vagy nihilisták táborába átmenni.

Azt mondja a nép, hogy a keserü orvosság gyógyit leggyökeresebben; tehát én is csak amolyan keserü orvosságról írok receptet, kimondván az igazat, ha mindjárt be is töretik a fejem.

Igenis, áll az a sokat koptatott hasonlat, hogy az antiszemitizmus olyan, mint az a kancsal mészáros, a ki nem oda vág bárdjával, a hová czéloz.

Az antiszemitizmus gonosz agitációja ép a legtisztességesebb zsidókat sujtotta legérzékenyebben, és a vajudásnál az antiszemitizmusnak, ennek a korcs ujszülöttnek, mindjárt annyi és olyan buzgó bábája akadt, hogy a fűrésztő teknővel együtt kiöntötték az egészséges gyermekeket is.

A harmadévi nyári hónapok alatt nem volt ember nagy Magyarországon, a kinek ne lett volna önálló véleménye és e r e d e t i eszméje a zsidókérdést illetőleg; úgy vagyunk evvel épen, mint a fogfájással, mindenki tud orvosságot ajánlani ellene, de a mediczina is régi, a betegség is régi: a sok jó orvosság daczára is vajmi sok embernek f á j a f o g a .

És ha Streitnágel német dzsidáskapitány urnak van önálló eszméje a zsidókérdésben, miért ne legyen nekem is, — gondolám magamban, — és ezennel kiegészitem a dzsidáskapitány ur szép programját a következő pontokkal.

A zsidókérdés m e g f o g s z ü n n i , ha:

1. A zsidóknak teljes egyenjoguságot biztosítanak és nem fogják idegeneknek tekinteni saját hazájukban.

2. A r e n d k i v ü l i tanár az egyetemen nem fog kikeresztelkedni azért, hogy mielőbb r e n d e s tanár lehessen; ilyen r e n d k i v ü l i esetet ugyan csak keveset tudok, és ezen rendkívüli tanárok csakugyan r e n d k i v ü l i ember, mert ilyet r e n d e s e m b e r nem cselekszik.

3. Ha a zsidó lányokat nem csupán ezreseik szerint

hattuk, hogy az O. É. hire nem egyéb egy üres riporter koponyának lármás kongásánál.

Az antiszemita különben nagyon meg van elégedve »Naptárunk« hatásával. Azzal dicsekednek, hogy körülbelül 10,000 példányt tudtak elhelyezni, a mi hazugság ugyan, de ha kevesebb kelt is el, az is veszedelmes, mert e naptár tartalma, valóságos irodalmi gazság.

Az ünnepek alatt az antiszemita nagyobb része távol volt a fővárosból, és a szenatérien nem volt tanácskozás. Most, miután a dáridókat kiheverték, ismét összegyűltek és első teendőjük volt haditervet készíteni a főrendiházi reformról szóló törvényjavaslat elleni támadásra, de eddig nem jutottak megállapodásra. Az egyik rész parlamenti botrányt akar előidézni — minden áron; a másik pedig mérséklésre int, mert komoly párt számára szeretne vétetni. A kormányval azonban mind a két frakció meg van elégedve, s így ellene ez alkalommal nagyobb kifakadások alig várhatók.

Uj jelszavak.

Az a furcsa mozgalom, mely antiszemitaizmussal kezdődött, eleinte tudvalevőleg csak a zsidók talmudjával foglalkozott, később a zsidó vallás ellen fordult, és megtermé Tisza-Eszlárt és a luczai árvadát, de miután ezek a manőverek sem vezettek az antiszemita célhoz, vagyis a zsidók kikérgetéséhez, új jelszavak keletkeztek: zsidó tőke, zsidó világuralom. A talmud nem volt veszedelmes többé, a rituális gyilkosság mese, a zsidó vallást nem üldözik, csak a fajt, még pedig a bankárfajt és bürözsidót.

Az antiszemita ezen vedlése cseppel sem lepett meg bennünket, kik elejétől kezdve folytonosan hangoztattuk, hogy az antiszemitaizmussal a zsidó vallás ellen szórt rágalmai csak ürügy, mert ők nem hitétől, hanem pénztől akarják a zsidót megfosztani. A láthatár most

fogja osztályozni a zsidó ifjúságot; a közvetítők pedig csupán búza- és repce-parti katonákat fognak közvetíteni.

4. Ha a zsidó férjek is fognak annyit gondot fordítani tőle, mint felelőseik.

5. Ha vitatkozás közben az egyik perczben nem fogja kijelenteni a zsidó ifjú azt, hogy ő büszke arra, hogy zsidó (mert, ha nem volna is büszke rá, akkor is csak zsidó volna), a másik perczben pedig nem jelenti ki még büszkébben, hogy ő rajta nem látszik meg az, hogy zsidó.

6. Ha a zsidó krözusok nem sóvárognának oly nagyon ordó után, és nem tartanak azt Posner Károly Lajossal, hogy ordó est a nima rerum.

7. A kiskunfélegyházai árendás, aki a pesti újságokba tudósítást ír a helyi piaci-árakról, — nem nyomtatná ezt a névjegyére: »X. Y. terménykereskedő, az »Egyetértés« és »Pester Lloyd« rendes munkatársa«.

8. A ruczaháti urikaszinóban nem olvasna egyszerre két újságot és ugyanakkor három újságon rajta nem ülne.

9. Ha nem fogják egy zsidó hibájáért az egész zsidóságot vádolni.

10. Ha nem lesznek emberek, kik a zsidók elleni izgatást üzletnek tekintik, és

11. mindenkinek felett meg fog oldatni a zsidókérdés, ha nem lesz közönség, mely a hóbortnak tapsol.

Dr. Bácskai Albert.

már tisztul. Még egy év előtt a nagy közönség csak homályos fogalmakkal bírt az antiszemitaizmussal valódi céljairól. Most se tud ugyan sokkal többet, de legalább kétségtelen előtte, hogy nem vallásuk miatt üldözik a zsidókat.

Az antiszemita azon része, mely még most is csupán vallási fanatizmusból gyűlöli a zsidót, az ultramontanok, nem agitálnak többé, hanem csak térítenek.

A térítési műveletek pedig nem ártnak a zsidóságnak. Aki olyan gyenge, hogy igazságtalan támadások lesújtják, az nem lehet zsidó, s jobb, ha kitér a zaklatások elől. Hogy a katolicizmus mit nyer velük, azt fejtegetni nem a mi feladatunk, csak annyit akarunk itt konstatálni, hogy az antiszemita másik kategóriája rossz szemmel nézi az ultramontanizmus prozelita-csinálását.

Azok az antiszemita, kik a zsidó kérdés felvetése által csak zavart akartak előidézni, hogy belőle kihaláshassák azt, a mit önző céljaiknak legmegfelelőbbnek tartanak, keveset törődnek a zsidó vallásával. A vérváddal korántsem a zsidó vallási elveit akarták sujtani, hanem megragadták azt, mint legalkalmasabb eszközt a nép szenvedélyeinek felkorbácsolására, hogy a katasztrófát siertessék.

És számításaikban nem is csalódtak. A régi előítéletek felélesztése a tömeg fanatizmusát csakugyan lázadássá növelte, és ha e fanatizmus rablókitörése a zsidó boltok előtt tombolt volna csupán és nem fenyegeti vala a főurak és a papság pénzes szekrényeit is egyuttal, akkor bizonyára nagyobb veszedelem fenyegette volna a zsidóságot. Így azonban a papság és a főúri osztály felismerve az ellene is irányuló veszélyt, kénytelen volt kezét nyújtani a zavargások lecsillapításához. Igaz, hogy ez önkénytelen segélyért csakhamar megboszulta magát a zsidó és keresztények közti házasságról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál, de a fődolog még is az marad, hogy az antiszemita vitorla alatt fellépő anarchizmus még is a dúsgazdag főpapság és a mágnási osztályban látja legfélelmetesebb ellenségét.

Az ellentét, mely ilyenképen az ultramontan és feudális antiszemitaizmussal és az anarchista antiszemitaizmussal közt kifejlődött, oka annak, hogy az antiszemita, bármilyen nagy legyen is pártjuk a magyar parlamentben, a társadalmi és jogrend felforgatását nem fogják eszközölhetni.

Ezt az anarchista elemek jól tudják és ezért támadják újabban főleg csak a mozgó tőkét, hogy ekkép a főpapságot és főnemességet, mint a nagy uradalmak tulajdonosait, ismét kiengeszteljék.

Es az utóbbiak — ugy látszik — ismét lépre mennek. Nem izgatnak ugyan ők maguk, de szívesen látják az izgatókat munkájuknál.

Mi lesz ennek a vége?

A zsidók, kiknek összesen nincs annyi vagyonuk, mint a kath. klerusnak, nyugodtan nézhetnek a jövő elé.

— 22.

Kereskedelem és kereskedők

Mily befolyással bír a foglalkozás az emberi életre, és mennyire életbevágó az egyes embernek jutott vagy általa választott munkakör, azt nem szükséges fejtegetnem; mert hiszem, hogy minden gondolkodó ember tisztában van magával az iránt, hogy mi szerepet játszik a foglalkozás az egyes emberek, fajok, nemzetiségek és államok életében. Általánosságban a foglalkozás vagy kiválóan testi, vagy kiválóan szellemi, vagy pedig ugyszólva egyformán testi és szellemi, vagy végre tisztán szellemi. Tisztán physikai munkát csak az állatok és gépek nál látunk, ilyenről az embereknél nem szólhatunk. A kiváló testi munkát a közönséges értelemben vett mun-

kásosztály végzi; a testi és szellemi munkát együttesen az iparososztály, a kiválóan szellemi munkát a kereskedői osztály, végre a tisztán szellemi munkát az állam tisztviselői, a honoratiorok, írók, szépművészettel foglalkozók és mások végzik.

A foglalkozás, ha munkával van egybekötve, akár testi, akár pedig szellemivel, úgy az egyénre, mint a közönségre nézve felette üdvös hatást és eredményt idéz elő.

A zsidók azon megvetés vagy lenézés következtében, melyben régebbi időben részesültek, a tisztességes foglalkozástól el voltak zárva; és miután a folytonos üldözés és nélkülözés fizikai munkaképességüket is csökkenté, napszámos és egyéb nehéz munkák végzésére nem alkalmazzák. Az ipar is el volt zárva előtte, mert zsidót alig vettek be a czéhbe; földet nem szerezhettek, és így földmiveléssel sem foglalkozhatott. Katonai szolgálatra érdemesnek nem tartották, mert a katonaság a kath. főpapság szellemi befolyása alatt állott, mely a zsidót minden lehetőségtől meg akarta fosztani, hatalmat, rangot és tekintélyt biztosít, és a szellemi munka választásában is — az orvosi pályát kivéve, — akadályozták.

A zsidó minden foglalkozás választásában részint törvényi, részint pedig társadalmi akadályokkal találkozott; csak egy foglalkozás állott előtte szabadon, az t. i. a mit mindenki lenézett. A kereskedelem iránt táplált középkori megvetésnek köszönheti a mostani társadalom, hogy e téren annyi zsidóval találkozunk. Kényszerítették a zsidót a kereskedői pályára, mert az uralkodó kaszt a zsidót a „tisztességes“ polgári foglalkozásoktól távol akarta tartani.

Az újabb kor, mely a régi előítéleteket, a régi gyűlöletet eloszlatni kezdé, a zsidót is már-már e terelni kezdé a reá oktörtélt foglalkozástól. Az utolsó 30 év alatt a zsidók foglalkozásában jelentékeny változás állott be; jelenleg vannak már földmivelők, nagyobb arányban a városokban munkások és iparosok és tisztán szellemi munkával foglalkozók, úgy, hogy bátran lehet állítani, hogy a zsidóknak a kereskedői pályára való lépése ép oly arányban csökkent, mint a milyen arányban a nem zsidók kereskedői pályára való lépése növekedett.

A kereskedelmek fontosságát az államok életében belátja mindenki, a ki a jelenlegi államok viszonyait, a hatalmi állást nem akarja figyelmen kívül hagyni. Nem akarok hosszas lenni, utalok röviden az ó-korban a phoeniciaiakra, a középkorban a velencei köztársaságra és jelenleg Amerikára; utalok továbbá a Franciaország és Németország között lefolyt utolsó háborúra, vagyis a vesztes fél által fizetett 5 ezer millióra; s mi segített Franciaországon? az ipar és a kereskedelem! A mi érdekünk is határozottan igényli, hogy a Kelet, vagyis Szerbia, Románia, Bulgária és Törökország felé a kereskedelmet magunkhoz ragadjuk. Mindezzel nem mondtam semmi újat, csak annak igazolására hoztam fel, hogy milyen életbevágó reánk nézve is a kereskedelem.

S most lássuk, miként szerepelnek nálunk a zsidók a kereskedelemben? A vidéken és a kisebb városokban a házalás, szatócs- s kereskedési üzletek legnagyobb részben zsidók által vitetnek; a gabona-, gyapju- és fakereskedést majdnem kizárólag zsidók viszik; minden jelentékenyebb városkában, különösen pedig minden megyei fő- vagy különben fontosabb kereskedelmi városban van egy pár zsidó, ki a külfölddel direct összeköttetésben áll és a közvetítést a nyers terményekben a termelők és a külföld között állandóan fenntartja. Budapesten és a többi nagyobb városainkban a nyers terményeknek, különösen pedig az azokból feldolgozott árucikkeknek a külföld felé közvetítésében a zsidóknak szintén nagy részük van. S mit tapasztalunk? Azt, hogy a magyar kereskedelem külföldön nagy tekintélynek örvend, hogy Magyarország a világpiaczen fontos és tiszteletreméltó állást foglal el.

Hogy a kereskedelem a vele foglalkozók értelmi tehetségét bizonyos irányban fejleszti, hogy bizonyos tekintetben művelődési elemet alkot, hogy a szokásra és az erkölcsi felfogásra is befolyással bír, azt nem szükséges bővebben fejtegetnem. Elég megérintenem, hogy a kereskedő már azért is, mivel sok és különféle emberrel érintkezik, bizonyos irányban értelmiségre tesz szert. De még inkább látjuk azon körülményből, hogy minden államban alkotnak külön kereskedelmi törvényt és eljárást. S miért teszik azt? mert a kereskedelmet előmozdítani kívánják. S miért szükségeltetik egy külön törvény és külön eljárás arra, hogy a kereskedelem előmozdittassék? mert a kereskedelmi felfogás azt határozottan igényli.

Kísértsük megvizsgálni, hogy miben áll tehát a kereskedelmi felfogás! Mindenek előtt azon természetszerű tünemény érdemel figyelmet, hogy az emberek foglalkozásánál a versenyzés sehol sem olyan nehéz, és sehol sem növekszik oly arányban, mint épen a kereskedelemben. Ennek oka az, hogy ezen téren az ugynevezett küzdelem a létért leghevesebb; mert e téren igen gyakori az az eset, hogy az egyiknek felvirágzása a másiknak lejjebb szállását vonja maga után. A kereskedőkről leginkább, vagyis legnagyobb mérvben állhat azon latin közmondás, hogy »homo homini lupus«. Mit és mennyit eredményezhet az erős versenyzés, a kereskedők értelmi tehetségének bizonyos irányban fejlesztésére, annak megbirálására az elfogulatlan olvasóra bízom. Csak melleleg jegyzem még meg, hogy a versenyzés az iparosoknál már nem olyan nagy, mint a kereskedőknél; a földmivelőknél pedig igen kis mérvű, mivel a földmivelésnél nincsen rá indok; ugyanis a földmiveléssel foglalkozók nem harcolnak egymással, hanem a természettel. Míhelyest azonban az ipar vagy földmivelés is kereskedelmi üzlet, akkor be is áll azonnal a versenyzés nagyobb foka.

Visszatérve a kereskedelmi felfogásra, kiemelem, hogy szerinte, erkölcsileg is megengedettnek tartják, hogy valaki másnak tözsomszédságában, — ha annak megrontására is, csak saját hasznára szolgáljon, — hasonló kereskedést nyisson. Ezzel sok ember nem tudna megbárátkozni és méltán, mert összeütközik azon szép és magas elvvel: »ne tedd azt másnak, a mit nem szeretnél, hogy neked tegyenek.« — A kereskedő megengedettnek tartja, hogy czikkeit ügyfelei előtt tulságosan dicsérje, — hogy a bevásárlási árt nemcsak hogy elhallgassa, hanem mihelyest érdeke úgy kívánja, még magasabbra is mondja, mint való. A tolazkodó kínálat, csak célhoz vezessen, ügyességnek tartatik. — Igaz, hogy mindezt nem minden kereskedő teszi. Vannak, kik még akkor sem mondanak valótlanságot, mikor érdekük úgy kívánna. De ilyen kereskedők a kisebbséget képezik. És ez nem csak nálunk van így, hanem mindenütt, pl. Németország-, Angolország-, Franciaország- és Amerikában is, és nem csak ott, hol zsidók a kereskedők, hanem ép oly mérvben ott is, hol nem zsidók kereskednek.

Az itt mondottak megmagyarázhatóvá is teszik, hogy miért szolgáltat a kereskedelmi világ aránylag több csalási büntényt, mint minden más foglalkozású osztály; nem azért tehát, mintha más embereknél rosszabbak lennének, hanem azért, mert e téren legtöbb és legkönnyebb alkalom nyílik a botlásához, és mert régi német közmondás: »Gelegenheit macht Diebe«.

Ha még meggondoljuk, hogy a kereskedőnek ébernek, óvatosnak és kutatónak kell lennie, hogy a hallgatás nála annyit jelent, mint szándékait el nem árulni, vagy pedig annyit, mint másnak szándékait kipuhatólni, — ha látjuk az államok életében is, épen úgy, mint az egyeseknél, hogy a vámszerződések- és kereskedelmi egyezményeknél is minden állam arra törekszik, miszerint a lehető legnagyobb előnyöket saját alattvalói javára esz-

közölje ki, — ha még a nemzetek között is azt tartják előrehaladottnak, jobb politikával bírónak, mely a másikat megrövidíti: — akkor nem csodálkozhatunk a fellett, hogy a kereskedő is a saját érdekeit helyezi előtérbe.

S most vizsgáljuk a magyar felfogást a kereskedelemről. Nem vagyok olyan elfogult, hogy azt tartanám, mintha nálunk a kereskedelem irányában igazságtalanok, vagy méltánytalanok lennének; igen jól tudom, hogy az illetékes körökben, a kereskedelem kellő méltánylásban részesül; kiemelhetem, hogy a magyarok legdiszesebb egyénei a részvénytársaságoknál közreműködésükkel, a nagy uradalmak és mágnásaink pedig még ipar- és bányavállalataikkal a magyar kereskedelmet hathatósan előmozdítják. De itt nem arról lévén szó, vajjon keveset vagy eleget tesznek-e a kereskedelem érdekében, azért ezt csak mellesleg érintem; itt kiválólag a társadalmi felfogást kívánom megvilágítani.

Jogász és különben értelmes uri ember azon nézetéről értesültem, »hogy minden kereskedelem erkölcsstelen, de sőt csaláson alapul, mert a mennyit az egyik nyer, ugyanannyit kell egy másiknak vesztenie«; ez más szavakkal annyit jelent, mintha a kereskedelem teljesen improduktív lenne. Tudom, hogy az annyira előítéletes nézetekre, mint a legutolsó, a józan gondolkodásuaknál alig akadhatni; de tagadni nem lehet, hogy a fent jelzett körülményeknél fogva, a közönség nagy részénél, különösen pedig a gentrynél, az előítélet a kereskedelem irányában még elég nagy fokon áll. Ezen előítélet közelebbi megismertetése végett idézek egy vidéki magyar lapban közzétett cikkből, hogy miképen elmélkednek a családi körben e tárgyról; oly ifjakról van a szó, kik a gymnasiumi tanulmányokban előre nem haladnak. Az antiszemita cikkíró a következőket mondja: »Panaszkodnak, mit tévők legyenek. Mesterségre küldjék? Nem. Az elhomályosítaná a család századokra visszanyúló fényét. Kereskedőnek szánják? Nem. Ezt az utált gyepet a semiták uralják.« Nem akarok további részletekbe bocsátkozni, csak azt hozom még fel, hogy a »geschäftelés« kifejezését, melyet a jó szivű és jó eszű ember csak tisztán ügyekre szokott használni, a közéletben gyakran az egész kereskedelem megjelölésére használják, a mi hibás; mert ha nem is szándékoltatik a gyanúsítás, de azazal a lenézés minden körülmények között tanusittatik, a mi előítéletes. Hogy a kereskedők nálunk mindig lenézésben, de sőt megvetésben részesültek, azt igazolja azon körülmény is, hogy az örmények és görögök sem álltak nálunk valami különös tiszteletben, a mit azon közmondás »viszem a zsidót görögnek« is tanusítja.

A kereskedő nem igényelheti ugyan, hogy vele a nemkereskedők egyike vagy másika társadalmilag érintkezék, mert ez magánizlés dolga; annyit azonban jogosan követelhet, hogy mindaddig, míg az ellenkezőre okot nem szolgáltatott, róla a becsületességet föltételezzék, és azt nála épen úgy, mint a nemkereskedőnél, tekintetbe vegyék.

HIREK.

— **Reform-szédelgés.** A nép butasága emberi életet meghaladó idők óta egyik főkeresetforrását képezi a dogmákerülő szédelgésnek, mely nem ritkán vallásalapítás czéje alatt úzi népbolondító keresetét. Valahányszor a reakció réme előre veti árnyékát, az új vallásalapítók fekete serege is megjelenik a szintéren; mert tagadhatatlan, hogy a reakció az ugynevezett »vallás-reformerek« legbuzgóbb szövetségese. Vallást reformálni annyit jelent, mint a vallási fanatizmust növelni, és hogy a reakció és a vallási fanatizmus mily közeli rokonságban állanak, azt — úgy hisszük, — felesleges itt bővebben fejtegetnünk. Feltűnő,

hogy ez a vallás-reformálási szédelgés csak Magyarországon (Szterényi) és Muszkaországban vetette fel burján hajtását, holott a valóban szabadelvű államokban a zsidók reformálásról még csak nem is álmodnak. Ez elég fényes bizonyíték arra nézve, hogy épen a régi alapon álló zsidóság a liberalizmusnak egyik legbuzgóbb szövetségese, a mi megszűnnék lenni abban a pillanatban, midőn eddigi hitelveit megváltoztatná, vagy csak módosítaná. Nemrég közzétük, hogy Kisenevben valami R a b i n o v i t s József nevű egyén akarja az ő saját külön reczipéje szerint a zsidó vallást átalakítani, most meg már Odessából is írják, hogy »Nowyj Izrail« czég alatt alakult egy új zsidó szekta. A tudósítás különben következőleg hangzik: A besszarábiai kormányzóságban, Kissinewben nemrég támadt új vallás, a »Nowyj Izrail« — Új Izrael, — elhatározta, hogy Kissinewben Jézus Krisztus messiás tisztelére zsinagógát épített, — Sinagoga 100 Imir Messii Issussa Christa, — s Tolstoj gróf belügyminiszter, kihez a hívők engedélyért folyamodtak a templom építésére, nemcsak ezt adta meg, de elismerte az új-izraelt törvényes vallásnak is. Hasonló szekta támadt nem rég Elissawetgard dél-orosz városban is, »Duchosombibleskoje Brastwo« név alatt, (szellemi bibliás testvériség), melyet az orosz hatóság szintén támogat. Oroszország ez új két zsidó vallásfelekezete előismeri a judaismus bibliai dogmáit, az egy istent, de a tradíciókat elveti. Az »új zsidók« egyik hitvétele a következőképen hangzik: »A jerászalemi és babiloni rabbi s a törvénytudók által magyarázott szt.-írást, s az abból levont dogmákat és szokásokat, magamra kötelezőknek el nem ösmerem. Ép úgy nem ösmerem el magam fölött semmi egyházi fensőbbiséget, s a jelenlegi rabbik hataimát. Az »új zsidók« egy további tana azt tanítja, hogy valódi Messiásnak ismerendő el.

— **A Grenzbote — kitiltva** — természetesen Bécsből. Nálunk szabad garazdálkodnia és megmételyezni a szegény nép tiszta erkölcsait. A bécsi rendőrség ezt a pozsonyi szennylapot azon sajtótermékek közé sorolta, a melyek az antiszemizmizmus szószólói és a társadalmi és jogrend felforgatását előkészítik. A Stellmacher-féle ekszisztenciák hirlapjaival együtt állították a kitiltás pellengetjére. A pozsonyi Kraxelhubereket ez azonban nem zsenirozza, megtartják ezentúl is leibzsornáljuk gyanánt, a melyből összes politikai és társadalmi tudományukat meritik. A közérkölc, jobb izlés és Pozsony városának magyarosodása érdekében valóban kívánatos volna annak a pozsonyi német sajtókarónak Magyarországra uézve is megvonni a szétküldési jogot. Ha szabad a rendőrségnek közbotrányok elhárítása czéljából az őrzöngött kényszerzubbonyba szoritani és a Lipótmezőre vinni, akkor nem látjuk át, mennyiben ütköznék a sajtószabadság elveibe, ha egy lapot konfiskálnának, a mely száz bolond őrzöngésével tombol?

— **Istóczy mint prókátor.** Kis-Kőrösről írják nekünk: Tek, szerkesztő ur! Ma kis városunkat az a szerencse(?) érte, hogy az antiszemita főnök, t. i. Istóczy Győző meglátogatta. Ez a dolog maga alig volna említésre méltó, ha látogatásának igen furcsa oka nem lenne. Istóczy ur tulajdonképen azért jött ide s a közel fekvő V a d k e r t községbe, hogy azon egyének ügyében, kik a lefolyt képviselöválasztás alkalmából elkövetett cselekményeik miatt, most rablás- és lázadással vádolva vannak, bizonyos »információkat« szerezzen magának, hogy a legközelebb Budapesten megejtendő végtárgyalás alkalmával, »védelmezhesse«. Azt beszélük, hogy többek közt az ügyvédi díjak behajtása is képeznék ez információk tárgyát, de miután bizonyosan nem tudom, határozottan nem is állítom. Pedig, ha igaz, hogy védelméért pénzt kér, akkor ez valóban nem illeti, mert tulajdonképen ő maga volt a felbujtó, mert hiszen a vádbeli cselekmények az ő nevének éltetése mellett, az ő jelszavainak ha-

tása alatt lettek elkövetve. Így szerezni magának bűnügyi prakszist, már mégis furcsa dolog, és valóban helyén levőnek találnók, ha az ügyvédi kamara az eféle veszedelmes kliensfogdaság ellen óvást emelne. Ha zsidó ügyvéd egy kofának bókol, hogy kliensnek megszerezze, hát ez már mindjárt zsidó toladás stb.; de mikor Istóczy 33 vadkerti lakost felláztat, kriminálisba sodor és aztán megfizetteti e szerencsétlen áldozatokkal az ő prókatori »szolgálatait«, ez már több volna annál, a mi előtt az ügyvédi kamarának szemet hunyni szabad volna. Vizsgálatot kellene indítani és konstatálni, vajjon mikép áll az ügy; egyszerűen ignorálni ilyen dolgot nem lehet. —f.

— **Dr. Goszler** közoktatási miniszter előterjesztése folytán a német császár dr. Hirschfeld zsidó felekezetű tanárt a berlini egyetemhez a római történet tanszékére nevezte ki. Trefort ur, a ki oly előszeretettel utánozza a németeket, a jogegyenlőség elvének alkalmazása körül még sokat tanulhatna német kollegájától.

— **A szolnoki zsidó iskola r. k. paraszt örököse.** Annak jeléül, hogy a magyar nép mennyire nem ösmeri azt a mesterséges uton felidézett gyűlöletet, amit az antiszemita szítottak, az »izraelita tanítók egyetemes értesítője« után itt közöljük a következő érdekes törvényszéki végzést: »Szolnok város árvaszéke 1208. sz. a. G. Molnár Gáspár hagyatéki iratait átteszi. Végzés: Szolnokon, 1884. évi október hó 27. napján végrendelet hátrahagyásával elhalt G. Molnár Gáspár hagyatéka, mely a bemutatott leltár szerint áll: 192 frt értékű ingóságokból és 2520 frt értékű ingatlanokból 170 frt hagyatéki teherrel, az 1882. október 15. napján kelt végrendelet, illetőleg örökösök oldalági örökösök és a hagyományosok, valamint házastársa, született Kaszaki Rozália által Szolnokon, 1884. márcziás 21. napján Okolicsányi István kir. közjegyző előtt felvett jegyzőkönyvben foglalt örökösök nyilatkozatok alapján illető örökösök és hagyományosoknak az 1868. LIV. tcz. 583. §-a alapján következőleg adatik át, és pedig: 3-szor. A szolnoki 3447. sz. telekjegyzőbonyban A+I vsz. a. ingatlanság a szolnoki izraelita-alapnak tulajdonjoggal özv. G. Molnár Gáspárné, szül. Kaszaki Rozáliának pedig tartó haszon elvezeti joggal. Istóczyt és társait bizonyára ájulás fogja környékezni, ha arra a reájuk nézve keserű meggyőződésre jutnak, hogy demagogiájuk ily gyümölcsöket terem a józan paraszt népnél. Mert G. Molnár Gáspár csak olyan közönséges alföldi paraszt ember volt, mint a melyet sok ezer példányban lehet vidékünkön találni. Rendezett anyagi viszonyok között élvén, sohasem jutott abba a helyzetbe, hogy függetlenségét bárki vagy bármi javára csak pillanatra is feladni lett volna kénytelen. Vallási, tisztán felekezeti dolgokon kívül soha sem tett különbséget zsidó és keresztény között. Erre azon körülmény is vall, hogy végrendeletében a r. katolikusok itteni institúciójáról ép úgy megemlékezett, mint a zsidó iskoláról. Nem kevésbé ritka és érdekes egyéniség örökösök özvegye: Kaszaki Rozália, ki dacára annak, hogy tanulatlan vén paraszt anyóka, — ép oly tolerans, mint elhalt férje volt. Jelenlazi azon öreg anyókat az örökségek tárgyában folyt közjegyzői tárgyalás alkalmával tett kegyeletteljes és tolerans nyilatkozata. Kitűnt ugyanis, hogy a szolnoki zsidó iskolának hagyományozott telek csak felerészben volt G. Molnár Gáspár jogos tulajdona, másik feléhez neje birván tulajdonjoggal. Az egyszerű paraszt asszony kegyeletben óhajtván megőrizni férje emlékét, jegyzőkönyvbe diktálta azon kijelentését, hogy ő hozzájárul a magára nézve is mérvadónak tekintett utolsó akaratához megboldogult férjének s lemondván a maga tulajdonjogáról, a birtokát képező féltelket szintén a szolnoki zsidó iskolának engedte át. Ennek tulajdonítható, hogy a karczagi kir. törvényszék a szolnoki zsidó iskolát az egész telek tulajdonjogával ruházta fel. Szolnok, Szontágh Jenő.

— **Uj nemes.** Tekintetes szerkesztő ur! Becses lapjának közelebbi számában említés volt téve a magyar zsidó nemesekről. Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy e nemések számának szaporítását szives tudomására hozzam. Városunk egyik derék, köztisztületben álló polgárát Steiner Lipót urat, a Ferencz József-rend lovagját, városi törv. hatósági tagot stb. érte ugyanis legujabban a legmagasabb kitüntetés. Ő felsége, a király, méltányolva nevezettnek a közügyek terén szerzett kiváló érdemeit, neki és törvényes utódainak a magyar

nemeséget kegyeskedett adományozni. A kik ismerik Steiner urnak áldásos működését, csak őszinte örömmel fogadják e hirt, mely azon derék férfiúról szól, ki nem kimélve időt és fáradságot, előrehaladott kora és nem épen kedvező egészsége daczára is teljes buzgósággal járja be a várost, hogy összegyűjtve a könyörület filléreit, enyhítsen a szegények nyomorán. Ilyen férfiú valóban megérdemli a nemes ember czímét. Nagyvárad, 1885. január 7. Auspitz Adolf.

— **Dr. Halász Henrik,** a magyar orvosi kar egyik legnemesebb alakja, e hó 4. Almás-Kamaráton, élete 64-ik évében, meghalt. A megboldogult a szabadságháboruban mint katona és orvos részt vett és nagy érdemeket szerzett magának a haza körül. De a magyar zsidóság ügyeit is szíven hordta és nem egy szép cikk került az ő tollából. Mult héten, halála előtt néhány nappal irt nekünk utoljára. Utolsó óráit is egy magasztos eszme szolgálatának szentelte. Béke és áldás poraira!

— **A belügyminiszterium** e napokban körlevelet intézett az ország törvényhatóságaihoz, melyben ezek utaltatnak azon izr. hitközségek rabbijait, hol legalább 50 tag van, felszólítani arra, hogy külön zsidó temetőről gondoskodjanak, és hogy a temető-ügy rendezése tárgyában külön szabályzatot dolgozzanak ki és azt a miniszterium elé terjeszszék.

— **Izraelita ösztöndíjak.** Az országos magyar izr. ösztöndíjgyűlés részéről a következő ösztöndíjakra pályázat hirdettetik, és pedig: 1. a báró Eötvös József-féle 200 frt; 2. podhrágyi Popper-féle 100 frt; 3. dr. Oszterreiter Ede 100 frt; 4. Fochs M. L. 100 frt; 5. Schreiber Móricz és Ernesztine 100 frt; 6. Sternthal Artur 100 frt; 7. Neuman Julia és Neuman Miksa 100 frt; 8. Schwáb Lőrincz 100 frt; 9. Schwarcz Ab. és neje 100 frt; 10. Kohn Salamon és neje Kohn Zsófia 100 frt. Tizenhét 100—100 frtos egyleti ösztöndíjra, mely utóbbi öt esetleg 50—50 frtos ösztöndíjban fog adományoztatni. Pályázhatnak szegény zsidó vallásu magyar tanulók, kik Magyarország valamely magasabb tanintézetében szorgalom és jó erkölcs által kitűnnek. Ilyenek az egyetem, műegyetem és az országos rabbiképző-intézet. Szigorú szintén pályázhatnak. Kérvények január 31-ig Simon József urhoz, V. ker. fürdő-utca 10, bérmentve küldendők.

* **A „The Gresham“ életbiztosító-társaság** az 1884. évi június hó 30-án lejárt 36-ik üzletévéről az 1884-ik évi december 11-ikén tartott közgyűlésen felolvasott jelentés szerint a mult év üzleti eredménye igen kedvező volt: a mennyiben 7340 biztosítási ajánlat nyújtott be 63 millió 992,275 frank erejéig, melyek közül 5264 ajánlat 54.979,875 frank összegről elfogadtatott s a megfelelő kötvények kiállítottak. A díjösszeg levoován e visszabiztosításokért fizetett díjak 13.685,855,85 frankra rugott, mibe az első üzletév 1.934,453,86 frank díjai is be vannak számítva. A kamatszám 3.448,370,21 frankra rugott s a társaság évi bevételét 17.134,226,05 frankra emelte. A társaság a mult évben 6.124,323,23 frank életbiztosítási összeget fizetett ki. Kiházasítási és vegyes szerződésekre 2.570,177,60 frankot fizetett ki, szerződések visszaváltására pedig 1 millió 144.107,87 frankot fordított. A biztosítási alap 3 millió 742.522,19 frankkal emelkedett. Az aktívák az üzleti év végén 87.284,420 frankra rugtak. Ez összeállításnál a vételárral felvett értékek értéktöbblete nem vétintett tekintetbe, mivel ezek az értékek nem realizáltak s így azonnali nyereségforrásnak sem voltak tekinthetők. Ez értéktöbbletnek nagy fontossága van, mert konzolidálja ama garanciákat, melyeket a társaság nyújt. A társaság befektetései a következők: 1.621,957,50 frank angol állampapírokban, 1.661,437,80 frank az indiai és gyarmatok kormányának értékpapirjaiban, 16.635,290,83 frank más államok értékpapirjaiban, 1.600.148,2 frank vasuti részvényekben, elsőbbségekben és biztosított értékekben 25.466,510,52 frank vasuti és más kölcsönkötvényekben, 14.453,173,15 frank házbirtokokban, mihez a társaság bécsi és budapesti háza tartoznak, 12.042,488,86 frank jelzálogokban és 13.803,408,23 frank más biztosítékokban.

Szerkesztői üzenetek.

St. J. urnak Zombor. Megjegyzései kétségtelenül helyesek, de miután e kérdéssel csak szaklap foglalkozhatik, közlésre alkalmasnak nem találjuk.

Dr. O. M. urnak. Örvendünk, hogy az általunk hirdetett eszmék az ön nézeteivel teljesen megegyeznek. Ha akcióra kerül a dolog, a

kérdést csakis ily irányban lehet megoldani. Előterjesztései némi változással elfogadhatók volnának és annak idején visszatérünk rájuk.

V. A. urnak Tolesva. Köszönjük. Hát az olvasóknak nem juttathatna ismét valamit.

H. F. urnak Budapest. Szívesebben látnánk nálunk. A szerkesztő délután 3—4-ig az irodában található.

A. D. urnak Pozsony. Hogy haragudott, azt természetesnek találjuk, hogy fenyegetődött, azzal nem törődünk, hogy gonosz, az az ő hibája.

V. A. urnak Mohács. Azért késett, mert a szerkesztő több napig távol volt. A levél már nem érte Budapestet.

Cz. A. urnak Budapest. A szóban forgó verssorok ekkép hangzanak:

És ha néha jobb időkben a pohár,
Bűtmetni köztünk kézről-kézre járt:
Ott is a hon éltetését zengte szánk,
Ott is a hon megvetőit átkozánk.

H i r d e t é s e k.

Gradl F. Adolf utóda

Hatvani-utca 18. sz.

(volt orvosi egyetem-épület)

papír-, író-, rajszerek és ügyvédi nyomtatványok raktára

karácsonyi és ujévi ajándékok

ajánl diszes levélpapírokat, irókészleteket, festékdobozokat, karácsonyfa-diszeket, írómappákat, pénztárcákat és diszes jegyzőkönyveket és egyéb e szakmába vágó cikkek, nagy választékban.

Válasz

az antiszemitáknak.

Argusnak nagy hatást keltett
röpirata

az Egyenlőség kiadóhivatalában kapható.

Ara 20 kr.

Sensationális

amerikai új találmány!

Celluloid-borostyán-szipka

éppen olyant, mint a valódi borostyánkő, a mellett

elpusztíthatatlan, elegáns és olcsó

csak 2 frt 40 kr.

Egy »Celluloid« szivarozó készlet, melynek még az az előnye is meg van, hogy az egészségre igen jó hatásv; a készlet következő praktikus módon van összeállítva:

1-szor: Egy igen elegáns 3 hüvelyk hosszú »Celluloid« szivarszipka, éppen olyan, mintha 10 frtba kerülne.

2-szor: Egy ehhez illő igen elegáns »Celluloid« szivarkaszipka, ezekhez van

3-szor: Egy gyönyörű bársony bélésű doboz, a mely egyszersmind használható, mint szivar- és szivarkatarca, igen kedves kiállításban.

4-szer: Egy szarvasbőrdarab a szipkák tisztításához, a melyet máskülönben is igen jól lehet használni.

Mindez együtt igen szép és meglepő és

Csak 2 frt 40 kr

beküldése vagy utánvétel mellett megküldöm. Elárusítóknak engedményt adok. Ügynökök kerestetnek.

Az »Amerikai Celluloid-borostyán-gyár«

Ausztria-Magyarország főraktára:

Wilhelm Bersodi in Wien.

II. Pratertrasse Nr. 13.

Jelenkori tünemény.

Csillag Anna kisasszony óriási hosszú Loreley hajával, mely az általa használt saját készítésű hajnövesztő kenőcs által 14 hó letorgása alatt 185 centim. hosszúságra nőtt és oly sűrű, hogy sulya miatt egy nagy részét a hajból ki kellett vágnia. Ezen hajnövesztő kenőcs a leghiresebb orvosi szakközegek által elemében megvizsgáltott és nemcsak alkalmasnak, hanem a benne rejlő tulajdonságnál fogva kitünőnek ismertetett el. Ezen kenőcs a hajnövést elősegíti, a hajbort erősíti és a legbiztosabb szer a hajkihullás ellen, kitünő sikerrel használtott kopaszfejúek által is nemkülömben azok által, kiknek szakál és bajusz növése ritkás.

ANNA CSILLAG.

Midőn alázatosan alólirottak az igen tisztelt közönséget és magas nemesi rendet Csillag Anna kisasszony hajának megtekintésére meghívjuk, bátorodunk egyszersmind köztudomásra hozni, hogy emellett hajnövesztő kenőcsöt Csillag Anna kisasszony üzleti helyiségünkben 50 kr, 1 frt és 2 frtos köcsőkben személyesen árusítja.

Kiváló tisztelettel

CSILLAG és TSA., király-utca 26.

Vidékre csakis 2 frtos köcsők küldetnek készpénz vagy utánvétel mellett.